

In de geest van Michel Thiery

Een verslag van het tweede Oase-weekend in Gent

Willy Leufgen

Een belevenisrijke avond in Gontrode

28 augustus, 17.30 uur: we arriveren ruim op tijd op het zeer landelijk gelegen stationnetje van Gontrode, even ten zuiden van Gent.

Een bijna vertrouwd gevoel: bij onze voorbereidingsreis in juli stapten we hier ook al enkele keren in en uit.

En we konden "De Bosrand" toch al niet missen: op het station hing een richtingsbordje - wat 'n zorgzame organisatie! Zo bereikten we al gauw het oude herenhuis in bosrijke omgeving, waarin het ecologisch natuurcentrum "De Bosrand" is gevestigd.

Handen schudden met **Monique Van Vlemmeren** en twee eerder gearriveerde deelnemers uit Winterswijk en Tilburg, ontvangstkoffie in de bezoekersruimte en dan maar wachten en de deelnemers inschrijven.

Afgezien van twee vakantiegangers, die precies op tijd van een lange reis uit Sevilla (wereldtentoonstelling) op "De Bosrand" wilden verschijnen - zij arriveerden 's avonds laat gelukkig nog wel - was iedereen er zoals afgesproken tegen 19 uur.

Even later kwam de groep van ca. 30 deelnemers buiten onder het afdak van de openluchtklas - een rustikaal gebouwtje, open naar de tuin toe - voor een welkomwoord bijeen.

Na dit korte welkom namens "Oase"

vertelde Monique Van Vlemmeren het een en ander over de ontwikkeling van "De Bosrand" sinds zij daar in 1989 als projectcoördinator in dienst trad: van kinderboerderij tot ecologische natuurcentrum met de nadruk op educatieve activiteiten.

Ook liet zij de overige programma-onderdelen van het weekend de revue passeren, waarbij zij even stilstond bij de persoon van **Michel Thiery**, die al in 1924 in Gent voor de oprichting van een Schoolmuseum en een (inheemse) plantentuin zorgde. De vergelijking met Jac. P. Thijsse en het weekend in Bloemendaal drong zich op: we waren ook hier weer bezig met een stukje *bronnenonderzoek*.

Na haar speech leidde **Johan Gillis** ons uitgebreid rond door de tuinen van Gontrode. Eerst door het meer *culturele* gedeelte: vlindertuin, kruidentuin, medicinale plantentuin met een heuse mini-ginkgoboom, een fraai terrarium met smaragdhagedissen, varensstrook, een goed bereikbare vijver, een muurtje, een veentje met o.a. Vetblad, een bosmilieutje onder oude bomen e.d.

Vervolgens langs de vogelkooien met revaliderende (roof-)vogels, zoals allerlei uilensoorten, torenvalken en een wat sneue halfblinde, vleugellamme Steppenarend. Hij krijgt zijn 'genadevoer' in de vorm van eendagskuikentjes en is verder educatief waardevoller dan

een opgezette soortgenoot.

De overige vogels maken kans ooit weer het vrije luchtruim te mogen kiezen: uitgezwaaid door medewerkers en bezoekers van "De Bosrand".

En dan betreden we via een oude bosstrook de eigenlijke natuurtuin: drie, deels grote waterpartijen, verschillende graslanden, een oude bosrand langs twee kanten, lange, rechte puinheuvels langs de noordrand van de tuin, een zuidhelling met allerlei jonge naaldboom-aanplant, maar vooral zeer uitzonderlijke 'gebouwen': een kleine en een grote vliegkooi en een grote observatiehut, eigenlijk meer een -huis.

De kleine kooi biedt een vreemde aanblik: een dozijn klepperende exotische ooievaars! Nimmersatten en Zadelbek ooievaars, in beslag genomen door douaniers op het Brusselse vliegveld.

In de grote vliegkooi aan de overkant van de grote vijver kunnen de Slechtvalken en Buizerds, die al weer wat gezonder zijn, zich oefenen in vliegen én prooi vangen (een vlucht duiven houdt hen gezelschap).

Vanuit de prachtige observatiehut (zie ook het lentenummer van "Oase") kon de gehele groep gemakkelijk vijver én vliegkooi overzien. Een heerlijke plek om even uit te rusten of met kinderen rustig vogels te leren observeren.

Deze rondgang eindigde na een korte klim op de zuidhelling met ruim uitzicht over de tuin en een wandeling langs de puinheuvels, die samen met de noordelijke bosrand de illusie van een holle weg oproepen, bij de ingang van het aangrenzende Aelmoeseneiebos. Een (oud) onderzoeksbos van de Rijksuniversiteit Gent, waarin helemaal voorin de slaapverblijven en de educatieve ruimtes voor schoolklassen liggen, die "De Bosrand" bezoeken.

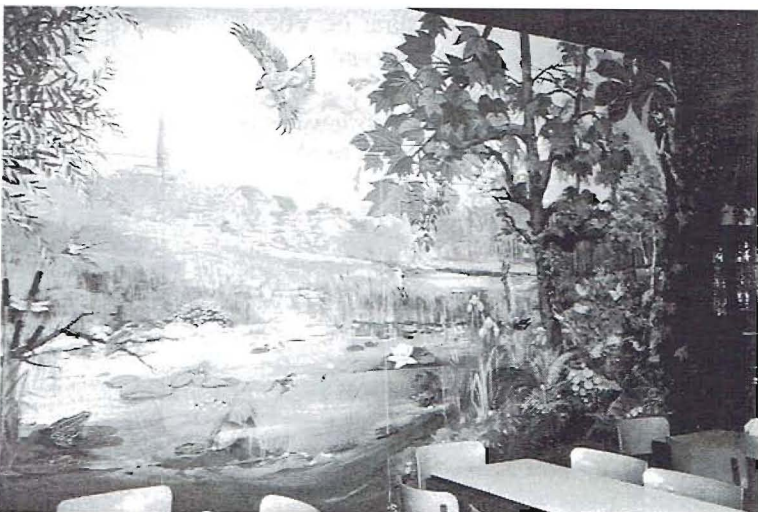
Ik zie de verbaasde ogen van velen nog voor me, toen we het grote leslokaal betraden: een reusachtige ruimte met zeer veel materiaal.

Veel tijd tot rondneuzen bleef er niet over, want het uitstekend verzorgde broodbuffet wachtte op ons.

Na een lange reis en een intensieve rondleiding vol nieuwe indrukken had iedereen wel trek in iets lekkers te eten en te drinken.

Hierna gaf **Johan Heirman**, bioloog en Vlaams natuurinponier ons aan de hand van een mooie dialoog een goed beeld van de tienjarige natuurontwikkeling in zijn Gentse stadstuin.

Een arbeidsextensieve tuin, boeiend in elk jaargetijde en beheert door iemand met geduld voor natuurlijke processen en een scherpe observatiegave.

De bezoekersruimte in het ecologisch natuurcentrum "De Bosrand"

De diaserie hielp mij in ieder geval over de dreigende slaperigheid van een late avond heen.

De aansluitende discussie over de gewenste *natuurlijkheid* van natuurtuinen en afdwalingen naar het thema *flora-valsing* had op een vroeger tijdstip waarschijnlijk meer mensen aangesproken...

Per autokaravaan bereikten we tegen middernacht het gastenverblijf van de Gentse Universiteit, onze slaappleats voor de volgende twee nachten.

Ik zou er niet graag willen wonen in zulke torenflats voor duizend studenten, maar als tijdelijk slaapverblijf was "De Stalhof" perfect.

De Plantentuin van de Gentse Universiteit

Na het ontbijt in de refter (zeg maar mensa) kwam Johan Gillis ons ophalen voor een bezoek aan de nabijgelegen Plantentuin van de Universiteit Gent.

Johan kende deze tuin nog uit zijn studietijd en leidde dan ook iedereen, die dat wenste door de indrukwekkende, goed verzorgde hortus rond.

In het buitengedeelte bevonden zich naast een uitgebreide systematische

"De Vooruit"

Tegen twaalfven liepen wij *en groupe* naar "De Vooruit", een ruim, karakteristiek lokaal uit het begin van deze eeuw met muurschilderingen en grote spiegels uit lang vervlogen tijden (het pand diende ooit als gebouw voor een socialistisch dagblad).

In deze fraaie entourage werd ons een

Ontvangst voor het Hortusmuseum Michel Thiery

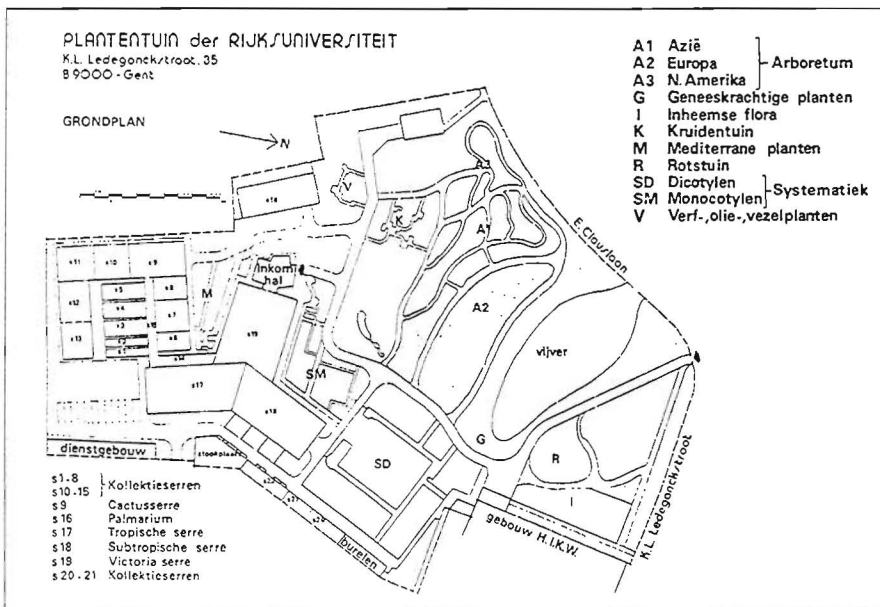
met een bijzondere geschiedenis: al in 1924 legde de onderwijzer Michel Thiery hier een populair-wetenschappelijk museum en een wildeplantentuin voor het onderwijs aan, ingericht naar ecologische principes met zoveel mogelijk Belgische biotopen.

Tijdens en na de Tweede Wereldoorlog raakten het museum en de tuin in verval, maar gelukkig werd vanaf 1980 aan het herstel van de tuin en het museum gewerkt.

Na enkele welkomstwoorden van de directrice van Hortus M. Thiery en enige nadere uitleg over de tuin en het museum door een educatief medewerkster oefende de filmzaal op velen van ons de meeste aantrekkingskracht uit: hier zou al gauw voor geïnteresseerden een dialezing over "Wilde orchideeën in België" te zien zijn. De bijzondere dialezing werd vertoond vanwege de 'opendeurdagen' van de Gentse plantentuin met als motto: "Planten in nood". Het bleek meer dan de moeite waard. Yan Verschuere, een orchideeënkenner bij uitstek liet ons vijf kwartier lang met overvloedprojectie honderden dia's zien van praktisch alle inheemse orchideeënsoorten die België van de kust tot in de Ardennen rijk is.

Een kleurenspektakel, maar zelfs voor echte vrienden van de inheemse flora komt een moment van oververzadiging. Buiten in de tuin scheen na afloop de zon weer eens en nodigde uit tot een rustige wandeling langs de plantperken en biotopen of om even een kijkje te nemen in de kleine serre.

Daarna lokte de nabije oude stad met haar monumentale architectuur en Monique wilde ons graag nog het een en ander van haar fraaie geboortestad la-

tuin incl. een systematische inheemse collectie, ook meer ecologisch aangelegde arboreta, een grote vijver met oeverzones, sierperken met cultivars, een kruidentuin en een rotstuin.

De Gentse kassen (serres) zijn zeer terecht befaamd: vooral het Palmarium en de tropische- en de Victoria-serre imponeerden mij.

De ruim anderhalf uur, die ons ter beschikking stonden vlogen zo om - jammer alleen, dat buiten door het druileri-ge weer alles zo grijs overkwam.

prima broodmaaltijd met salades geserveerd.

Per autokaravaan - perfect geleid door Monique, die ooit stadsgids was - vertrokken wij vanaf de parking bij ons studentenverblijf naar de volgende tuin:

Hortus Michel Thiery

gelegen in de dichtbevolkte stadsbuurt van het Tolhuis aan het Berouw, even buiten de echte oude binnenstad. Via een imposante poort betreed je hier een voornamelijk inheemse plantentuin

ten zien, voordat een ieder de rest van de avond op eigen gelegenheid zou invullen.

Gent maakte nu, ondanks enige zaterdagse drukte een welhaast rustige indruk op mij. We hadden Gent in juli tijdens de Gentse feestweken bezocht... Je kon in alle rust naar de prachtige torens, kerken, patriciërshuizen, paleizen enz. kijken, langs de Graslei en de Korenlei lopen en zelfs even rustig het Gravensteen inkijken.

Op een terras bij het Galgenhuis naast het oude Vieeshuis, waar we het nodige aantal stoelen voor de groep vonden namen we met een drankje voorlopig afscheid van elkaar.

Bourgoyen-Ossemeersen

Zondagochtend twijfelden we eerst, of de natuurwandeling door het vochtige natuurgebied Bourgoyen-Ossemeersen wel door moest gaan. Het regende wel erg hard. Nadat bleek, dat het Schoolmuseum op het nabije St. Pietersplein gesloten was, besloten we dan toch maar de 'karavaantoe' naar de stadstrand te wagen.

Bioloog **Erwin Comhaire** zat al op ons te wachten en vertelde in het leslokaal van het Natuurcentrum de belangrijkste wetenswaardigheden over het natuurgebied.

Al gauw bleek het wat minder te regenen en liepen we - met uitgeleende regenjassen, laarzen en verrekijkers - achter Erwin aan, over zompige paden, langs drassige weilanden en sloten, even de meersen (beemden) in en dan weer op een dijkje met knotbomen tot we bij de restanten van een oude watermolen belandden. Hier bij de Leie stelde Erwin nog even overtuigend de

De watermolen
(tekening: G. Boerjan)

Vlinderobservatiekooi op het terrein van basisschool "De Panda" in Gent

onzinnigheid van een nabije waterzuiveringsinstallatie aan de kaak.

Wat kon die man enthousiast vertellen! Op de terugweg over een oude spoor-dijk, van waar je het ruime, lagergelegen gebied uitstekend kon overzien, kwamen we ook nog een aantal botanische verrassingen tegen: Rode ogen-troost en Rapunzelklokje herinner ik me nog spontaan.

Terug in het houten gebouw liet Erwin ons nog even in de bergruimte het educatieve materiaal zien: heel wat goed verzorgde werkboekjes (thema- en seizoensgebonden) gingen mee naar Nederland. Na een dankwoord en een presentje stond een middagmaal in "De Vooruit" op ons te wachten.

Gesterkt door een spaghetti-maaltijd, geserveerd in ovenschoteltjes, reden we naar ons volgend doel:

De Panda - school

gelegen in een Gentse hoogbouwwijk aan de rand van de stad.

Het is een openbare basisschool, waar op een verrassend groot oppervlak geleidelijk aan de natuur meer aandacht kreeg en krijgt.

Aan het begin van onze rondwandeling met **Pierre Michiels**, een enthousiaste onderwijzer en motor achter de schoolnatuurtuin, bekeken we een ruim moestuingedeelte - uitstekend verzorgd door kinderen, ouders en leerkrachten - met opvallend grote perken, waaruit echt nog iets te oogsten valt (zelfs grote hoeveelheden kruiden).

De prachtige artisjokkenbloemen zullen mij nog lang in herinnering blijven.

Verder was er te zien: een vijver met fonteinje en sierbeplanting, een jonge soortentrijke bosrand achter de school-

paviljoens, een mooi begroeide rol-ringsbuis, een fraaie kippenren met heuveltje, een vlinderkweekkooi, enkele 'dode woudreuzen', een speelweide en een gazon met veel klavers, dat zeker niet twintig keer per jaar wordt gemaaid.

Pierre Michiels enthousiasme werkte aanstekelijk: je gelooft hem onmiddellijk, dat hij zijn toekomst dromen - een grotere, natuurlijker vijver en meer aandacht voor sportieve elementen in deze schoolnatuurtuin - zal realiseren.

In het schoolgebouw - opvallend was de fantasie- en kleurrijke inrichting (geen standaard-ameublement) - kregen we nog een afscheidsdrankje aangeboden en werden Monique, Johan en Pierre voor al hun moeite met een presentje bedankt.

Alle mensen, die aan de totstandkoming van dit naar mijn mening zeer geslaagde Oase-weekend hebben bijgedragen, willen wij bij deze nog eens van harte danken; **Monique Van Vlemmeren**, die werkelijk continue op hoogtoeren draaide en alles prima had voorbereid geldt onze bijzondere dank!

Wij hopen dan ook, dat we onze Belgische vrienden en collega's in 1993 bij de komende Oase-weekenden als gast mogen begroeten én verwennen.

Hopelijk lukt het ons dan ook, een vergelijkbaar goed programma te presenteren. □

U kunt bij het secretariaat tegen kostprijs nadere informatie over de boven beschreven tuinen en het natuurgebied aanvragen.